

Migrația și necesitățile copiilor lăsați fără îngrijire de către persoanele migrante

Diana Cheianu-Andrei, sociolog

Studiul Național privind situația copiilor aflați în dificultate și a copiilor ai căror părinți sunt plecați peste hotare, 2012

Ponderea copiilor vizitați și evaluați de către asistenții sociali comunitari reprezintă 23,1% (168 081 copii):

- 105 270 cu un părinte/părinți implicați în procesele migraționiste,
- 62 811 în dificultate.

Sub 20% - mun.Chișinău (4,1%),
mun.Bălți (15,8%);

21- 29% - marea majoritate a raioanelor;

Peste 30 % - Șoldănești (48,2%), Căușeni (39,7%), Sângerei (39,7%), Nisporeni (37,1%), Rîșcani (36,4%), Ștefan Vodă (34,9%), Ungheni (34,6%), Leova (33,5%).

Numărul copiilor din familii cu migranți

105 270 copii au cel puțin un părinte implicat pe parcursul ultimului an în procese migratorii, ceea ce constituie 14,5% din numărul total de copii din Republica Moldova.

Dintre aceștia:

- la 53 695 (51,0%) este plecat tatăl,
- la 29 950 (28,5%) este plecată mama,
- la 21 625 (20,5%) ambii părinți.

Perioada de ședere a părinților peste hotare în ultimele 12 luni

	Maxim 3 luni	3-6 luni	6-9 luni	9-12 luni	Nu a revenit acasă
MAMA					
Federația Rusă și alte țări CSI	27,4%	25,0%	23,5%	14,4%	9,7%
Europa de Vest	6,2%	12,9%	13,9%	26,2%	40,7%
Alte țări ale lumii	5,9%	13,6%	10,4%	22,0%	48,2%
TATA					
Federația Rusă și alte țări CSI	28,4%	27,8%	25,4%	10,6%	7,8%
Europa de Vest	10,5%	16,8%	15,8%	19,5%	37,4%
Alte țări ale lumii	12,8%	16,2%	11,2%	16,7%	43,2%

În grija cui se aflau copiii

Din totalul celor 38 281 copii la care ambii părinți erau plecați peste hotare, copiii sunt lăsați în grija membrilor familiei extinse sau terțelor persoane:

- cu grad de rudenie II (bunei) – 29 193 copii,
- cu grad de rudenie III – 7 528 copii,
- cu persoane terțe – 1 094 copii,
- în grija nimănuși - 466 copii.

Doar în 14,8% din cazuri copii au instituită tutela/curatela ca formă de protecție.

Diverse situații

S-a întâmplat în ultimele 12 luni să... (Răspunsul DA)

	TOTAL		Cu părinte / părinți implicați în procese migraționiste		În dificultate	
	Număr	%	Număr	%	Număr	%
Să nu ai cu ce te îmbrăca?	7798	7,0%	1813	2,5%	5985	15,7%
Să nu ai cu ce te încălța?	11671	10,5%	2935	4,0%	8736	22,8%
Să nu ai cu cine să te sfătui / cui spune atunci când ai o problemă?	8251	7,4%	4401	6,0%	3850	10,1%
Să nu ai rechizitele școlare necesare?	9029	8,1%	2471	3,4%	6558	17,2%
Să fumezi?	5121	4,6%	2778	3,8%	2343	6,1%
Să consumi alcool?	4666	4,2%	2745	3,7%	1921	5,0%
Să consumi substanțe toxice (<i>marijuana, clei, stupefiante, droguri</i>)?	310	0,3%	164	0,2%	146	0,4%
Să nu ai unde dormi?	822	0,7%	225	0,3%	597	1,6%
Să nu ai timp pentru tine / pentru joacă?	5673	5,1%	2730	3,7%	2943	7,7%
Să lucrezi pentru a câștiga bani?	9845	8,8%	4125	5,6%	5720	15,0%

Aprecierea necesității intervenției specialiștilor de către asistentul social

	TOTAL		Cu părinte / părinți implicați în procese migraționiste		În dificultate	
	Număr	%	Număr	%	Număr	%
Medic	13639	8,1%	4866	4,6%	8773	14,0%
Psiholog	9743	5,8%	4043	3,8%	5700	9,1%
Asistent social	49327	29,3%	17934	17,0%	31393	50,0%
Cadru didactic	11858	7,1%	5052	4,8%	6806	10,8%
Polițist	3862	2,3%	1027	1,0%	2835	4,5%
Echipa multidisciplinară	644	0,4%	505	0,5%	139	0,2%
Alt specialist	535	0,3%	344	0,3%	191	0,3%
Nu este nevoia intervenției unui specialist	109586	65,2%	82255	78,1%	27331	43,5%

Studiu interdisciplinar

Necesitățile specifice ale copiilor și vârstnicilor lăsați fără îngrijirea membrilor de familie plecați la muncă peste hotare, 2011

- **29 de interviuri individuale aprofundate cu copiii** rămași fără îngrijire părintească,
- **10 interviuri cu reprezentanții APC** (Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Educației, Ministerul Sănătății, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă) ,
- **4 focus-grupuri cu copiii,**
- **2 focus-grupuri cu specialiștii comunitari în domeniul protecției copiilor** (educatori, învățători, psihologi, medici de familie, asistenți sociali, polițiști etc.) etc.

Migrația din perspectiva copiilor

- intenția de a scăpa de sărăcie sau de a îmbunătăți condițiile de viață și de trai,
- lipsa oportunităților de angajare,
- imposibilitatea de a asigura continuarea studiilor pentru copii etc.,
- situații de violență, abuz etc.

Acceptarea/neacceptarea migrației

Factorii care influențează:

- (i) modalitatea prin care părinții au solicitat
opinia copiilor,**
- (ii) vârsta copiilor,**
- (iii) persoana în grija căreia au fost lăsați,**
- (iv) frecvența comunicării dintre copii și
părinți prin intermediul mijloacelor tehnice
și în perioadele de revenire a părinților
acasă.**

Acceptarea migrației de către copii

„...prima dată când s-a dus, eu spuneam că mama nu știu unde se duce și am început a plânge, dar a doua oară s-a dus parcă nici nu a plecat... am plâns două zile și gata, dar acum am uitat de ea, doar câteodată îmi aduc aminte...”

Impactul psihologic

- sentimentul de singurătate,
- lipsa afectivității,
- deprivarea emoțională,
- anxietatea și frica de un eventual divorț al părinților,
- autopercepția,
- procesul de integrare socială și de asimilare a rolurilor sociale.

Lipsa afectivității și deprivarea emoțională nu pot asigura atașamentul, securitatea și protecția copiilor, fapt ce se răsfrânge negativ asupra dezvoltării personalității acestora.

Studiu de caz

Impactul psihologic

„Eu m-am închis foarte mult în mine. Eu simt că puțin vorbesc, dar eu am nevoie de acest lucru”.

„Eu sufăr mult, eu iau decizii singură, mie îmi este frică. Eu nu am cu cine vorbi, eu nu știu când este bine ce fac și când este rău”.

Impactul social (i)

- abuz emoțional, fizic și sexual,
- exploatare prin muncă a copiilor (asumarea în totalitate a grijilor pentru îngrijirea, creșterea și educarea fraților/surorilor mai mici; a responsabilităților materne și/sau paterne etc.), care determină nu doar o extenuare psihică și fizică, ci și apariția tentativelor de suicid.

Studiu de caz.

Tentative de suicid

Prietena ei a relatat:

„Maria a încercat de două ori să se sinucidă, însă nu i-a reușit pentru că odată ața s-o rupt, iar altădată tot nu știu ce a intervenit. Din ce cauză, pentru că tatăl ei foarte mult o exploatează prin muncă, o bate foarte des. Ea nu are timp să se odihnească, din cauza că tatăl uneori vine pe la ora 2-3 noaptea, o scoală, strigă la ea din senin... Ea când doarme, foarte des tresare prin somn, e foarte speriată”.

„Așa viața ca a mea nu doresc la nimeni. Nu mai suport să sufăr și să-mi ies din minți, nu mai suport să trăiesc cu așa nebun în casă. Nu mai vreau să trăiesc, la nimeni nu-i pasă de nimeni, sunt singură”.

Impactul social (ii)

Migrația condiționează slăbirea interacțiunii copilului/lor cu părinții migranți cu instituția de învățământ datorită:

- (i) lipsei supravegherii și controlului din partea părinților;
- (ii) multiplelor responsabilități „noi” a acestor copii;
- (iii) neînțelegerii din partea profesorilor, semenilor;
- (iv) lipsa parteneriatului dintre familie și școală etc.

Studiu de caz.

Responsabilitățile cotidiene ale unui copil

„După ce a plecat mama, a devenit foarte greu. Eu am devenit cea mai mare... Tata a început tot mai des să vină beat seara, se culca și nu îl interesa nimic. Aproape peste o seară se îmbăta. Mama telefona și se supăra când auzea că el iarăși este beat și începea să strige și să mă certe pe mine că nu am grijă de el, că trebuie să nu îi dau voie să bea... Dar ce puteam eu face?”

Studiu de caz.

Viața unui copil cu părinții plecați la muncă peste hotare

Înrăutățirea reușitei școlare

„S-a înrăutățit, pentru că nu înțeleg tot ce spun profesorii. Dacă mai întreb încă o dată, îți pune nota 2 și te dă afară de la lecții. Pentru că nu mai este mama ca să vorbească cu profesorii... Când era mămica acasă mai venea la școală și mai discuta cu ei, dar acum nu”.

Din plecarea părinților nu vede nici un beneficiu *„nu mă simt omul care eram... Mama nu este... Cu mama este altfel, ea vorbește calm totdeauna, este altfel”.*

Copilul nu a putut să explice în detaliu de ce are nevoie de părinți, dar percepe această necesitate la nivel de intuiție: *„Să fie lângă mine. Nu știu de ce...”.*

Impactul asupra sănătății

- schimbări în regimul alimentar și echilibrul nutrițional (nerespectarea regimului alimentar, alimentare incorectă, insuficientă);
- riscul dezvoltării unor complicații și evoluții grave a maladiilor acute (apelare la medic doar în cazurile complicate, tratamente autoadministrate);
- comportamente cu risc pentru sănătate din cauza lipsei de cunoștințe despre deprinderile de viață și educația sexuală, lipsa controlului din partea părinților (maladii sexual transmisibile, sarcini nedorite, avorturi etc.).

Studiu de caz. Impactul migrației asupra sănătății copiilor

„Tata pleca cu serviciu pe câteva săptămîni, sau luni, nu mai știam niciodată sigur cînd va veni, cît va sta...

Cînd mama suna, mă certa. Plîngeam mult, a început să mă doară capul. Apoi, mi-a fost frică că va muri, după ce ea a nimerit în accident ... Capul mă durea tot mai des, dar nu spuneam nimănui. Simțeam frecvent înțepături în inimă...

Peste doi ani a început să-mi tremure mîna stîngă, apoi la scurt timp și mîna dreaptă. Tot credeam că va trece de la sine... Dar cînd a început să-mi tremure și piciorul drept, m-am speriat și am plecat singură la medic la Nisporeni. Am fost internată în spital pentru investigații”

Acțiunile întreprinse de autoritățile guvernamentale pentru reducerea consecințelor negative asupra copiilor

- **Perfecționarea cadrului normativ cu privire la mecanismul de instituire a tutelei/curatelei asupra copiilor care au rămas singuri în urma migrației;**
- **Dezvoltarea unui sistem național de evidență a copiilor de către asistenții sociali.**

Perfecționarea cadrului normativ cu privire la mecanismul de instituire a tutelei/curatelei

Legea 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, capitolul IV, Protecția copiilor separați de părinți:

Articolul 13. Copiii ai căror părinți sînt plecați peste hotare

Articolul 13. Copiii ai căror părinți sînt plecați peste hotare (1)

(1) Informația privind identificarea copiilor ai căror părinți/unicul părinte sînt plecați/este plecat la muncă peste hotare se prezintă autorității tutelare locale de către:

- a) administrația instituțiilor educaționale – semestrial, pînă la data de **30 octombrie și, respectiv, 30 aprilie a fiecărui an;**
- b) specialistul în protecția drepturilor copilului, asistentul social comunitar, medicul/asistentul medicului de familie sau ofițerul de sector al poliției – **în termen de 3 zile de la data identificării copilului.**

Articolul 13. Copiii ai căror părinți sînt plecați peste hotare (1)

(2) În baza informației menționate la alin. (1), autoritatea tutelară locală dispune efectuarea evaluării situației copilului de către specialistul în protecția drepturilor copilului, iar în lipsa acestuia – de către asistentul social comunitar, și emite, cu consimțămîntul părinților/unicului părinte, dispoziția de instituire a tutelei/curatelei conform prevederilor legislației dacă în urma evaluării inițiale se constată că condițiile de creștere și educație a copilului sînt adecvate.

(3) Evaluarea situației copilului de către specialistul în protecția drepturilor copilului, iar în lipsa acestuia – de către asistentul social comunitar, se efectuează în termen de pînă la 30 de zile.

(4) Părinții/unicul părinte care pleacă peste hotare pe un termen mai mare de 3 luni și ai căror copii rămîn în Republica Moldova urmează să informeze în prealabil autoritatea tutelară locală despre persoana în grija căreia rămîn copiii.

Dezvoltarea unui sistem național de evidență a copiilor de către asistenții sociali

În cadrul Sistemului Informațional Automatizat „Asistență socială”, sub-modulul Identificarea copiilor în dificultate

MINISTERUL MUNCI, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

МІНІСТЕРСТВО ТРУДА, СОЦІАЛЬНОЇ ЗАХИСТУ І СЕМ'ЯНИ РЕПУБЛІКИ МОЛДОВА

Sistemul informațional automatizat Asistență Socială

33 Asistent social Test SW [Informații](#) [Delegare](#)

Sunteți aici: [Pagina principală](#) > [Chestionare](#) > [Identificarea copiilor in dificultate](#)

Identificarea copiilor in dificultate

[Înapoi](#) [Acasă](#)

#	NPP Copilului	Localitatea	Data creării	Statutul
000001	Mihail Pavlenco	r. Basarabeanca, s. Abaclia	02.10.2013 11:23	Complet
000002	Andraia Popa	r. Basarabeanca, s. Abaclia	04.10.2013 15:42	A indepleni
000003	Mihail Pavlenco	r. Basarabeanca, s. Basallia	08.10.2013 09:59	In lucru (03 / 47)
000004	Mihail Pavlenco	r. Basarabeanca, s. Iserlia	10.10.2013 16:50	In lucru (12 / 47)
000005	Prenume Nume	r. Basarabeanca, s. Iserlia	11.12.2013 08:20	Complet

1 2 3 4 5

© 2012. MINISTERUL MUNCI, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI AL REPUBLICII MOLDOVA.